

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Λίγα λόγια για το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας.

Τι είναι το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας και σε τι αποσκοπεί;

Στο πλαίσιο εφαρμογής της Σύμβασης της UNESCO, έχει δημιουργηθεί το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, το οποίο είναι διαθέσιμο στον ιστότοπο <http://ayla.culture.gr>. Πρόκειται για την αποτύπωση στοιχείων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της χώρας μας με τη μορφή ευρετηρίου. Μέσω του Εθνικού Ευρετηρίου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας επιδιώκεται να δοθεί ο λόγος στους ίδιους τους φορείς της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (κοινότητες, ομάδες, ακόμα και μεμονωμένα άτομα), προκειμένου να μοιραστούν τη δική τους πολιτισμική εμπειρία με το εγχώριο και διεθνές κοινό, να μιλήσουν για τη συλλογική τους ταυτότητα, να διατυπώσουν προτάσεις για τη μελέτη και κυρίως για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Το Εθνικό Ευρετήριο, το οποίο συνεχώς εμπλουτίζεται με νέες εγγραφές, μέχρι στιγμής περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

1. **Μεσογειακή Διατροφή (2013)**
2. **Ξυλοναυπηγική (2013)**
3. **Η καλλιέργεια της Μαστίχας (2013)**
4. **Η τηνιακή μαρμαροτεχνία (2013)**
5. **Μωμοέρια, ένα έθιμο του Δωδεκαημέρου (2015)**
6. **Τα Ιερά Δάση των Χωριών του Ζαγορίου και της Κόνιτσας (2015)**
7. **Η τέχνη της ξερολιθιάς (2015)**
8. **Ψαλτική Τέχνη (2015)**
9. **Τσακωνικός χορός (2015)**
10. **Ρεμπέτικο (2016)**
11. **Θέατρο Σκιών (2016)**
12. **Ηπειρώτικο Πολυφωνικό Τραγούδι (2016)**
13. **Το παραδοσιακό πανηγύρι του Συρράκου (2016)**
14. **Μετακινούμενη κτηνοτροφία**
15. **Η Σαπωνοποιία Πατούνη**
16. **Η παραδοσιακή τέχνη της πέτρας στα Λαγκάδια Αρκαδίας**

Από αυτά, στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO έχουν εγγραφεί η **Μεσογειακή διατροφή** (από κοινού με τις Ισπανία, Ιταλία, Κροατία, Κύπρο, Μαρόκο, Πορτογαλία), η **Τεχνογνωσία της μαστιχοκαλλιέργειας στη Χίο**, η **Τηνιακή Μαρμαροτεχνία** και το έθιμο των **Μωμόερων** σε οκτώ χωριά του νομού Κοζάνης. Υποψήφια προς εγγραφή είναι το **Ρεμπέτικο** (κρίση τέλη του 2017) καθώς και η **Τέχνη της Ξερολιθιάς**, φάκελος ο οποίος συγκροτήθηκε με πρωτοβουλία και συντονιστικό ρόλο της Ελλάδας και της Κύπρου. Συμμετέχουν επίσης η Γαλλία, η Ελβετία, η Ισπανία, η Ιταλία, η Κροατία, η Κύπρος και η Σλοβενία. Αναμένεται να κριθεί το 2018).

Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την εγγραφή ενός στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας;

Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι το στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς να είναι λειτουργικά ενταγμένο στη ζωντανή πολιτισμική εμπειρία μιας κοινότητας φορέων, όπως αυτή μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, και να αναγνωρίζεται από την ίδια την κοινότητα των φορέων ως σημαντικό στοιχείο της συλλογικής της ταυτότητας. Επίσης, προϋπόθεση είναι η εκ των προτέρων ενήμερη συγκατάθεση και η εθελοντική συμμετοχή της κοινότητας στη διαδικασία εγγραφής. Αφού πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, επόμενο βήμα είναι η σύνταξη του Δελτίου Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τι είναι το Δελτίο Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

Είναι η «ταυτότητα» του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας, ένας περιεκτικός δηλαδή τρόπος προκειμένου μια κοινότητα φορέων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς να παρουσιάσει ένα στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο ευρύ κοινό. Είναι χωρισμένο σε πεδία, κάθε ένα από τα οποία δίνει την ευκαιρία στον/στους συντάκτη/-ες να μιλήσουν για συγκεκριμένες ιδιαίτερες όψεις του στοιχείου που περιγράφουν, π.χ. την ιστορία του. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο Δελτίο αποτελούν ένα είδος πρώτης γνωριμίας με το στοιχείο και μάλιστα όπως αυτό βιώνεται από την κοινότητα των φορέων του.

Τι είναι η Κοινότητα των Φορέων ενός στοιχείου της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς;

Η άυλη πολιτισμική κληρονομιά, όπως έχει οριστεί από τη Σύμβαση της UNESCO για τη Διαφύλαξη της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, συνδέεται στενά με την έννοια της κοινότητας, της ομάδας (ή και των ατόμων, κατά περίπτωση) που ασκούν, επιτελούν, αναδημιουργούν, μεταβιβάζουν από γενιά σε γενιά αυτή τη ζωντανή και δυναμική κληρονομιά. Οι κοινότητες ασκούν και μεταβιβάζουν την άυλη πολιτισμική κληρονομιά και η άυλη πολιτισμική κληρονομιά υπάρχει μόνο μέσω των κοινοτήτων. Η διαδικασία καταγραφής στοιχείων άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, η συμπερίληψή τους στο Εθνικό Ευρετήριο, η ενδυνάμωση της μεταβίβασης από γενιά σε γενιά, η συνεχής άσκηση και επιτέλεση, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μέτρων διαφύλαξης και ανάδειξης, πρέπει να ξεκινούν από την ίδια την κοινότητα, από τους φυσικούς φορείς της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς, σε συνεργασία με την πολιτεία και τη τοπική κοινωνία.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Καραμανές, Ε., *Εθνογραφικός Κινηματογράφος*, Ομιλία στο πλαίσιο της προβολής ταινιών «Βραβευμένες, επιλεγμένες και πρωταγωνίστριες», 8η Διεθνής Συνάντηση Αρχαιολογικής Ταινίας του Μεσογειακού Χώρου (ενότητα Παραδοσιακοί Πολιτισμοί), Ταινιοθήκη της Ελλάδος, 7-8 Μαρτίου 2011, διαθέσιμο στο <http://www.archaiologia.gr/blog/2011/06/03/εθνογραφικός-κινηματογράφος/> (διαδικτυακή πύλη περιοδικού *Αρχαιολογία*, προσπελάστηκε 14/2/2017).

Κορκοβέλου, Ι.Α., *Η διαμεσολάβηση της κινηματογραφικής ταινίας με λαογραφικό, ιστορικό και εθνολογικό περιεχόμενο, ως γνωστική και αισθητική εμπειρία στην εκπαίδευση*, διαθέσιμο στο http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/2 (διαδικτυακή πύλη «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», προσπελάστηκε 24/4/2017).

Κύρδη, Κ., *Λαϊκός πολιτισμός και σχολείο. Μια δυναμική σχέση*, διαθέσιμο στο http://www.potterymuseum.gr/multimedia/PDF/ekp_civil/kurdh.pdf (ιστοσελίδα Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής, προσπελάστηκε στις 20/4/2017).

Μερακλής, Μ.Γ. (1986), *Ελληνική Λαογραφία: Ήθη και Έθιμα*, Αθήνα: Οδυσσέας.

Πολυμέρου-Καμηλάκη, Αικ. (2008), Καραμανές Ε. (2008), *Λαογραφία: Παραδοσιακός πολιτισμός*, [επιστ. Υπεύθυνη σειράς Τσαούση Α.], Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.), διαθέσιμο στο <http://repository.edulll/handle/10795/1015> (Ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, προσπελάστηκε 24/4/2017).

Sauer, C.O. (1925), "The morphology of landscape", στο *Geography* 2,2, University of California Publications, σ. 19-54,

Σταθόπουλος, Γ., *Λαϊκός πολιτισμός και διαπολιτισμικό σχολείο*, διαθέσιμο στο http://www.diapolis.auth.gr/diapolis_files/drasi9/ypodراسi9.2b_2013/2 (διαδικτυακή πύλη «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», προσπελάστηκε 21/4/2017).

Διαδίκτυο

<http://ayla.culture.gr> (ιστοσελίδα για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, Διεύθυνση Νεώτερου Πολιτιστικού Αποθέματος και Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς ΥΠ.ΠΟ.Α.).

<http://www.unesco-hellas.gr/> (ιστοσελίδα της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την UNESCO).